

Sygn. akt III USK 53/22

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania E.J. i K.G.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16
listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 9 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 480/19,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od odwołujących się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie
wyrokiem z dnia 9 listopada 2021 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołujących
się E.J. i K.G. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w Tarnobrzegu z dnia 25 kwietnia 2019 r., oddalającego odwołanie od
decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie z dnia 9
listopada 2018 r., w której organ rentowy na podstawie art. 83 ust. 1, art. 83 ust. 1
pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 w zw.
z art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) i art. 83 § 1 k.c. oraz art. 22 § 1 k.p. stwierdził, że odwołująca się K.G. jako pracownik u płatnika składek P.-E.J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 15 listopada 2016 r. do dnia 27 listopada 2017 r.

Odwołujący się E.J. i K.G. wnieśli do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 9 listopada 2021 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 300 k.p. i art. 83 k.c., art. 83 k.c. w związku z art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 oraz art. 63 ust. 1 pkt 1a ustawy systemowej, art. 32, art. 65 ust. 1 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, art. 8 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 11 ustawy systemowej w związku z art. 25 k.c., a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 382 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. i art. 299 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołali się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Podnieśli przy tym, że nie zgadzają się z taką wykładnią art. 83 k.c. w powiązaniu z art. 22 k.p., która sprowadzałaby się do generalnego założenia, że jeżeli zamiarem strony zawieranej umowy o pracę (wyłącznym bądź dominującym) jest w perspektywie uzyskanie prawa do określonego świadczenia bądź statusu wynikającego z przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, to umowa taka jest nieważna, bowiem jest pozorna. Tymczasem w przeszłości zapadło szereg judykatów, z których jednoznacznie wynika, iż to, czy rzeczywiście doszło do zwarcia stosunku pracy, nie powinno być oceniane z punktu widzenia celu, do którego strony takiego stosunku prawnego dążyły (o ile cel ten nie jest sprzeczny z ustawą), lecz z punktu widzenia okoliczności faktycznych, to jest, czy praca określona w umowie rzeczywiście była wykonywana, zaś motywacja do podjęcia zatrudnienia nakierowana na chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie świadczy o zamiarze obejścia prawa (tak Sąd Najwyższy w

orzeczeniach: z dnia 28 kwietnia 2005 r., I UK 236/04; z dnia 6 grudnia 2016 r., II UK 439/15 i z dnia 14 marca 2001 r., II UKN 258/00).

Skoro sądy obu instancji w niniejszej sprawie konsekwentnie dokonują takiej wykładni spornych przepisów, którą znamionuje stanowisko, iż w sytuacji, gdy podjęcie spornego zatrudnienia w firmie syna E.J. przez K.G. umożliwiło jej w perspektywie osiągnięcie warunków do świadczenia emerytalnego, to taka umowa o pracę jest pozorna, rodzi się pytanie czy taka wykładnia jest właściwa, jeśli pomija najistotniejszy element każdego stosunku pracy, jakim jest faktyczne (rzeczywiste) wykonywanie pracy przez pracownika. Zdaniem skarżących, z licznych dowodów w postaci dokumentów, jak i z depozycji samych skarżących jednoznacznie wynika zaś, iż obie strony realizowały rzeczywiście i faktycznie swoje obowiązki - E.J. jako przedsiębiorca i pracodawca, zaś K.G. jako pracownik.

W dalszej kolejności skarżący nie zgodzili się z wykładnią pojęcia „osoba pozostająca we wspólnym gospodarstwie domowym”, jaką zaprezentowały w swoich orzeczeniach Sądy obu instancji. Ich zdaniem, treść uzasadnień orzeczeń tych Sądów jednoznacznie naprowadza na taki tok myślenia, że skoro skarżący są ze sobą blisko spokrewnieni, a E.J. przez określony czas w tygodniu zamieszkiwał w domu rodziców, w którym jednocześnie była prowadzona działalność gospodarcza, to oznaczało to, że K.G. nie była pracownikiem, a co najwyżej osobą współpracującą w rozumieniu art. 8 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 11 ustawy systemowej.

Ponadto, zdaniem skarżących, skarga kasacyjna jawi się jako oczywiście uzasadniona. W myśl art. 25 k.c. miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu (*corpus i animus*). Oba elementy muszą wystąpić łącznie. Zgodnie ze stanowiskiem skarżących prezentowanym podczas całego postępowania miejscem zamieszkania E.J. był O., a nie N.. W O. miał majątek łącznie z zabudowaną budynkiem mieszkalnym działką, tam mieszkał z zamiarem stałego pobytu, zaś w domu rodziców przebywał w związku z kontynuowaniem nauki w szkole i na zasadzie udzielonej mu przez rodziców gościny. Nic innego nie wynikało z materiału dowodowego, a w każdym razie niczego innego nie wykazał przed Sądami obu

instancji organ ubezpieczeniowy (zgodnie z obowiązkiem wynikającym z treści art. 6 k.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i

postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga z kolei od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłyby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1

k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarga kasacyjna jest natomiast oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżących nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Skarżący deklarują wprawdzie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jednakże w ogóle go nie formułują. Nie wiadomo zatem, jaki problem prawny Sąd Najwyższy miałby rozstrzygnąć, rozpoznając skargę kasacyjną.

Z kolei powołane we wniosku skarżących przepisy prawa materialnego doczekały się już ugruntowanej wykładni Sądu Najwyższego, który uznaje, że kwestia podlegania pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego wynikającego z zatrudnienia osoby bliskiej na specjalnie utworzonym dla niej stanowisku pracy wymaga szczególnej rozważy i ostrożności w ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego. Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest bowiem uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych w związku ze specjalnie („suwerennie”) utworzonym dla osoby bliskiej pracodawcy stanowiskiem pracy i brakiem prawnego zakazu zatrudniania osób bliskich na odpowiednich stanowiskach pracy, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy, który spełnia przesłanki określone w art. 22 § 1 k.p., w tym zwłaszcza przesłankę pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy.

Brak formalnych przeciwwskazań do zatrudniania osób bliskich w ramach stosunku pracy (art. 8 ust. 1 i 2 ustawy systemowej) nie wyklucza jednak kompetencji organu ubezpieczeń społecznych do weryfikowania deklarowanego tytułu ubezpieczenia społecznego (art. 68 pkt 1 i 2 tej ustawy), zwłaszcza gdy ustalenie to dotyczy osoby bliskiej, która rezygnuje z prowadzonej przez siebie wieloletniej działalności gospodarczej i zostaje zatrudniona przez nadal uczącego się syna przy tego samego rodzaju działalności. Rzeczywisty charakter pracowniczego zatrudnienia osób bliskich pracodawcy wymaga nie tylko stwierdzenia braku formalnych zakazów do ich zatrudniania w ramach stosunku pracy, ale też rygorystycznych ustaleń i przekonującej oceny, że zostały spełnione nie tylko formalne, ale i realne warunki do podjęcia zatrudnienia, a następnie miało miejsce rzeczywiste wykonywanie przez osobę bliską obowiązków o cechach charakteryzujących stosunek pracy wywołujących zobowiązanie pracownicze. Jest to niezbędne dla wyeliminowania z obrotu prawnego zachowań osób bliskich zmierzających do obejścia lub nadużycia prawa do korzystniejszego tytułu i

świadczeń z ubezpieczenia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2019 r., II UK 204/18, LEX nr 2731589).

Sąd Najwyższy zauważa równocześnie, nawet pobieżna lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje, że Sąd Apelacyjny w pełni respektował taki właśnie kierunek wykładni, przyjmując go za podstawą dokonanej przez siebie oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, z którego wynikało, że doszło do próby wstąpienia dotychczasowego (do dnia 16 października 2016 r.) przedsiębiorcy - K.G. w rolę pracownika u syna E.J., który w dniu 1 października 2016 r. rozpoczął działalność gospodarczą o tożsamym przedmiocie działalności (PKD) jak wcześniej jego matka, nadal ucząc się jednak w klasie maturalnej szkoły średniej, co wymagało od niego poświęcenia znacznej ilości czasu na naukę. Uczęszczając do szkoły średniej, E.J. nadal mieszkał z rodzicami w domu, w którym znajdowała się też siedziba firmy, a do darowanej mu przez rodziców nieruchomości (oddalonej od N. o około 70 km), w której się zameldował we wrześniu 2016 r., jeździł jedynie w weekendy. Mieszkając z rodzicami, nie ponosił odpłatności za pokój ani pozostałe pomieszczenia, z których korzystał, w tym pomieszczenie, w którym znajdowało się biuro firmy. Ponadto od dnia 1 października 2017 r. podjął studia dzienne na Uniwersytecie [...] i już od dnia 1 grudnia 2017 r. zawiesił prowadzenie działalności. Ustalenia te, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., mają natomiast wiążący charakter w postępowaniu kasacyjnym, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu Sąd Najwyższy musi je uwzględnić w ramach rozpatrywania podniesionych w tej skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Również wykładnia art. 83 § 1 k.c. ma w judykaturze ugruntowany charakter. Przykładowo w wyroku z dnia 10 czerwca 2013 r., II PK 299/12 (OSNP 2014 nr 7, poz. 100), Sąd Najwyższy wyraził bowiem pogląd, zgodnie z którym oświadczenie woli jest złożone dla pozorów, jeżeli jest symulowane. Symulacja ta musi się składać z dwóch elementów. Po pierwsze, strony, które dokonują symulowanej czynności prawnej, próbują wywołać wobec osób trzecich przeświadczenie (niezgodne z rzeczywistością), że ich zamiarem jest wywołanie skutków prawnych, objętych treścią ich oświadczeń woli. Po drugie, musi między stronami istnieć tajne,

niedostępne osobom trzecim porozumienie, że te oświadczenia woli nie mają wywołać zwykłych skutków prawnych (akt konfidencji); jest to porozumienie co do tego, że zamiar wyrażony w treści symulowanych oświadczeń woli nie istnieje lub że zamiar ten jest inny niż ujawniony w symulowanych oświadczeniach. Niezgoda rzeczywistego zamiaru stron z treścią czynności prawnej musi odnosić się do jej skuteczności prawnej, woli powołania do życia określonego stosunku prawnego. Nie powoduje natomiast pozorności wskazanie przez strony fałszywych pobudek, daty lub miejsca zawarcia umowy, powołanie się na nieprawdziwe fakty, wadliwe nazwanie umowy lub poszczególnych praw i obowiązków. Z kolei w wyroku z dnia 28 kwietnia 2016 r., I UK 156/15 (OSNP 2017 nr 12, poz. 166) Sąd Najwyższy stwierdził, że oświadczenie woli jest złożone dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak woli wywołania skutków prawnych. Strony udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej. Zwykła pozorność ma miejsce wtedy, gdy pod pozorowaną czynnością prawną poza tym nic się nie kryje. Najczęściej jednak czynność taka ma na celu ukrycie innej - rzeczywistej i zamierzonej - czynności prawnej. W tych wypadkach mamy do czynienia z pozornością kwalifikowaną. W art. 83 § 1 zdanie pierwsze k.c. jest mowa tylko o czynności prawnej ujawnionej przez strony w złożonych przez nie oświadczeniach woli. Jest to czynność prawna pozorna (symulowana), ponieważ ukrywa „inną czynność prawną” (dysymulowaną), o której jest mowa w zdaniu drugim § 1, odpowiadającą rzeczywistej woli stron w ich potajemnym porozumieniu. Ważność pozornego (ujawnionego „na zewnątrz”) oświadczenia woli ocenia się według właściwości czynności ukrytej. Jeżeli strony zawarły w potajemnym porozumieniu jakieś postanowienia odmienne od wyrażonych „na zewnątrz”, to nie znaczy to, że wszystkie pozostałe postanowienia, które nie są sprzeczne z „tajnym porozumieniem”, są nieważne. Pozorne są nie wszystkie oświadczenia woli ujawnione „na zewnątrz” (jako czynność prawna pozorna), a tylko te, których nie można pogodzić z postanowieniami ukrytymi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2012 r. II UK 323/19, LEX nr 3213271).

Oczywiście w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie uznaje się także, że nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował

(por. wyroki: z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 320/04, OSNP 2006 nr 7-8, poz. 22; z dnia 30 listopada 2005 r., I UK 61/05, LEX nr 607105; z dnia 18 maja 2006 r., III UK 32/06, LEX nr 957422; z dnia 18 stycznia 2010 r., II UK 149/09, LEX nr 577848; z dnia 12 lipca 2012 r., II UK 14/12, LEX nr 1216864 z glosą K. Stępnickiej, LEX/el 2014; z dnia 22 czerwca 2015 r., I UK 367/14, LEX nr 1771586 i powołane tam orzeczenia).

Sądy obu instancji przyjęły jednak w sprawie pozorność zawartej umowy o pracę nie ze względu na niewykonywanie pracy przez K.G. (wykonywanie przez nią pracy tożsamej przedmiotowo z uprzednio prowadzoną działalnością gospodarczą było bezsporne), ale z uwagi na niewystępowanie pozostałych elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, co wynikało z niemożności faktycznego wykonywania przez E.J. czynności przedsiębiorcy i pracodawcy, charakteryzującej się pełnym brakiem nadzoru nad pracą matki K.G., brakiem wydawanych jej wiążących poleceń służbowych i niewystępowaniem odpowiedzialności pracowniczej, a w konsekwencji brakiem podporządkowania kierownictwu pracodawcy.

Wymaga zaś podkreślenia, że pozorność czynności prawnej jest okolicznością faktyczną ustalaną przez sądy powszechne. Ustalenie to nie podlega zaś kontroli kasacyjnej w jakimkolwiek aspekcie w ramach podstawy określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 czerwca 2009 r., I UK 21/09, LEX nr 515699; z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 334/09, LEX nr 604221; z dnia 26 stycznia 2011, I UK 281/10, LEX nr 786372; z dnia 23 stycznia 2012 r., II UK 93/11, LEX nr 1163333; z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 405/13, LEX nr 1480316; z dnia 6 grudnia 2016 r., II UK 439/15, LEX nr 2188634). Skarżący może więc kwestionować jedynie prawidłowość zastosowania art. 83 k.c. w ustalonych przez sąd okolicznościach faktycznych i kwalifikację tych okoliczności w kategoriach pozorności (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 kwietnia 2014 r., IV CSK 399/13, LEX nr 1477453).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazali potrzeby poddania ich skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98

§ 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

[as]